

راه اندازی انجمن ادبیات پایداری در فرهنگستان زبان

محمدرضا ترکی، دبیر علمی همایش ملی اعتلای گرایش ادبیات پایداری در دانشگاه‌ها در مراسم پایانی این همایش گفت: ادبیات پایداری در فرهنگ و تمدن ما ریشه دارد و مبانی ادبیات پایداری را می‌توان در قرآن جست‌وجو کرد.

وی با بیان این مطلب که ادبیات پایداری با روشنگری و آگاهی پیوند خورده‌است، گفت: «همایش ملی اعتلای گرایش ادبیات پایداری در دانشگاه‌ها، راهکارها و موانع» فرصت مغتنمی بود

با انتشار نامه‌ای از سیدمهدی شجاعی،

چهره آشنای ادبیات دینی و داستان‌نویس، خطاب به شورای نظارت بر کتاب و بعد هم انتشار خبری دربارهٔ بلاتکلیفی تازه‌ترین مجموعه شعر دکتر محمدرضا شفیعی‌کدکنی در وزارت ارشاد، موضوع ممیزی کتاب و افزایش سختگیری‌ها برای اعطای مجوز، دوباره به موضوعی در سطر خبرهای حوزه کتاب و ادبیات تبدیل شده‌است. این موضوع که واکنش‌های زیادی در فضای مجازی هم داشت، با پاسخ‌هایی از طرف مسئولان وزارت ارشاد همراه شد و در این نوشتار، ضمن بررسی موارد مطرح‌شده از سوی منتقدان و پاسخ‌های ارائه‌شده، درباره موضوع بحث‌برانگیز ممیزی و حاشیه‌هایی که دراین مدت مطرح شده‌است، خواهیم نوشت.باین توضیح‌که موضوع ممیزی در چهارچوب الزامات قانونی مورد تأکید و توجه ماست اما شیوه‌های اعمال قانون و افزایش بی‌دلیل و ناگهانی سختگیری‌ها، می‌تواند مسائل اصلی حوزه نشر و کتاب در کشور را تحت‌الشعاع خود قرار دهد.

اتمام حجت نویسنده

این‌گونه سوالات درباره عملکرد واحد ممیزی وزارت ارشاد در ماه‌های اخیر بارها مطرح شده است، مهم‌ترین سؤال را سیدمهدی شجاعی، داستان‌نویس و چهره شناخته‌شده ادبیات دینی و انقلابی از مسئولان وزارت ارشاد پرسید که در نامه‌ای سرگشاده این سؤال را مطرح کرد: «آیا قانونی برای منع انتقاد از حکومت‌اموی در جایی تصویب شده‌است؟» سیدمهدی شجاعی بعد از این، نامه سرگشاده‌اش را منتشر کرد که کنایش «اگرغم لشگر انگیزد» بعد از اعمال اصلاحات میزبان وزارت ارشاد، منتشر شد اما بعد از انتشار اجازه توزیع نگرفت. ممکن است با خود پرسید که موضوع این کتاب چه بوده که وزارتخانه این‌گونه قاطع و ضرب‌الاجلی وارد موضوع جلوگیری از انتشار آن شده‌است؟ تعجب خواهید کرد وقتی بشنوید که موضوع کتاب، رمانی درباره زندگی امام سجاد (ع) است. شجاعی در نامه خود، شورای نظارت بر کتاب را مخاطب قرار داده که دستور جلوگیری از توزیع کتاب را داده‌اند و خطاب به اعضای این شورا یا به قول خودش افراد هنوز عاقل و خردمند عضو شورا نوشته‌است: اثری که موارد عدیده حدف و سانسور در آن اعمال شده و نهایتاً مجوز انتشار گرفته، شورای نظارت مبتنی بر چه قاعده و قانونی می‌تواند مانع انتشار آن شود؟ و آیا اساساً چنین دستوری حاصل جمع نظرات اهل شورا است یا افرادی از اعضای شورا مستقل و مستبد؟ چنین دستوری را صادر کرده‌اند؟ اشاره شجاعی به شائبه اعمال نفوذ یکی دو نفر از اعضای شورای نظارت در جهت ایجاد ممانعت برای انتشار آثار نویسندگانی از جنس سیدمهدی شجاعی است که ما چرا فراتر از ممیزی و اعمال قانون، به وسیله‌ای برای برخی تسویه‌حساب‌ها تبدیل می‌کند. شجاعی البته راهکاری هم نشان داده‌است. راهکارا و استفاده از سامانه تازه تأسیسی است که وزارت ارشاد آن را برای رصد موارد جامانده از زیر دست میزبان خود راه‌اندازی کرده است. شجاعی گفته است: «به عنوان اتمام حجت، پیشنهاد من این است که مسأله به سامانه جدید التاسیس وزارت ارشاد احاله شود؛ همین سامانه‌ای که عنوان آن «نظارت مردمی بر کتاب‌های منتشرشده» است. فرض را بر این می‌گذاریم که مانعی فهمیم که فلسفه تأسیس این سامانه، توقیف کتاب‌های دارای مجوز از گذشته -یا محمل آرا و گزارش‌های مردمی- است. فرض را بر این می‌گذاریم که راست می‌گویند و در این مورد، مردم را صاحب تشخیص می‌دانند و به آرای شان اهمیت می‌دهند. آنچه را که تاکنون فقط در آثار من، مورد سانسور و ممیزی و توقیف و حذف قرار داده‌اند، را اختیار مردم بگذارند و رای و نظر مردم را جویا شوند تا معلوم شود که چقدر از مردم با این میزان انسداد و خفکان و انقباض موافقت دارند. مشروط به این که جامعه‌اماری مردم به مفهوم واقعی مردم باشد، نه آن گروه محدود و معدودی که می‌شناسیم و می‌شناسید.»

مرز قانون؟

پیشنهاد شجاعی، اجرایی و روشن‌کننده بود، هم به شفافیت منجر

تاد جریان آن ۷۰ تن از استادان و پژوهشگران ادبیات پایداری در قالب پنج کارگروه اطلاعات دیدگاه‌های خود را با هم در میان بگذارند. مدیر گروه ادبیات انقلاب اسلامی فرهنگستان گفت: به‌زودی انجمن ادبیات پایداری را در فرهنگستان زبان و ادب فارسی راه‌اندازی خواهیم کرد و قصد داریم بخش عمده فعالیت‌های این انجمن را به صورت برخط برگزار کنیم تا در این انجمن بتوانیم میزبان شاعران، نویسندگان و پژوهشگران

این حوزه از جای جای کشور باشیم. محمدرضا سنگری، مدیر اندیشکده ادبیات پایداری حوزه هنری نیز گفت: در دو سال گذشته ۲۵ عنوان کتاب در زمینه ادبیات پایداری در حوزه هنری منتشر شده‌است و امروز در این همایش ۱۵ تن از مؤلفان این کتاب‌ها حضور دارند و این مؤلفان مشغول تألیف آثار دیگری هستند که به غنی‌شدن منابع درسی و دانشگاهی گرایش ادبیات پایداری کمک می‌کنند./ جام جم

بلاتکلیفی کتاب‌های سیدمهدی شجاعی و شفیعی کدکنی، نشانه‌ای از وضعیت بررسی آثار در وزارت ارشاد است

می‌شد و هم عملکرد و استقبال مردم از سامانه مورد نظر وزارت ارشاد را مشخص می‌کرد اما مسئولان وزارت ارشاد در پاسخ‌ها و واکنش‌های خود به این بخش از نامه شجاعی اشاره‌ای نکردند و تنها به بیان پاسخ‌های کلی و تعارفات معمول بسنده کردند. اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در نخستین پاسخ خود درباره این نامه تند و تیز گفت: با دوستان خود صحبت کردم و در هفته‌ای این موضوع را به شکل حضوری پیگیری خواهیم کرد. بنای ما این است که همه بزرگان فرهنگ و هنر با آرامش کار خود را انجام دهند اما در عین حال قانون هم در جای خود قرار دارد؛ ممکن است در نقطه‌ای سوء تفاهم شکل گیرد اما آقای شجاعی از مفاخر فرهنگ و ادب با پیشینه‌ای بسیار خوب و آثاری پرمخاطب در حوزه ادبیات دینی است و به ایشان و آثارشان احترام می‌گذاریم.

اسماعیلی با بیان این‌که این مشکل رفع خواهد شد، ادامه داد: باید بر مرز قانون قرار داشته باشیم و در عین حال که هر پیشکسوت و بزرگوار را تجلیل و تکریم می‌کنیم اما باید قانون رعایت شود. به نظر می‌رسد در این اظهارات، توجه به مرز قانون بیشتر متوجه شجاعی باشد که باید قانون را رعایت کند و فرض بر این است که نظر میزبان وزارت ارشاد و شورای نظارت بر کتاب، قانون است که باید درباره معنای نهفته در این جملات وزیر ارشاد تأمل بیشتری کرد. وزیر ارشاد دستور داده بود برای پیگیری موضوع، اعضای شورای نظارت بر کتاب بزرگسالان با حضور شجاعی جلسه‌ای داشته باشند اما گویا به دلیل این‌که او در سفر به سر می‌برد، جلسه برگزار نشده‌است.

کتاب را دادیم بخوانند

ماجرای کتاب زندگی امام سجاد(ع) هنوز ادامه دارد اما هفته گذشته، ورق تازه‌ای در دفتر ممیزی در وزارت ارشاد ثبت شد. چندماه قبل خبری منتشر شد که قرار است «نامه‌ای به آسمان» تازه‌ترین کتاب شعر استاد شفیعی کدکنی منتشر شود. مشخص است خبر انتشار کتاب تازه‌ای از این شاعر و پژوهشگر ادبیات معاصر، توجه مخاطبان حرفه‌ای ادبیات را به سمت خود جلب می‌کند و همه منتظر انتشار این کتاب باشند اما با گذشت چند ماه، این کتاب منتشر نشد و طبیعی است که خبرنگاران سراغ کتاب را بگیرند. محمدعلی مرادیان، مدیرکل دفتر توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این باره به ایسنا گفت: نکته‌ای راجع به کتاب نداریم، منتها کتاب دارد خوانده می‌شود. به چند نفر از اهالی شعر نیز کتاب را داده‌ایم تا بخوانند و نظرشان را بگویند. ان شاء... درباره کتاب تصمیم‌گیری شود. به صورت کلی کتاب در فرآیند

درنگ

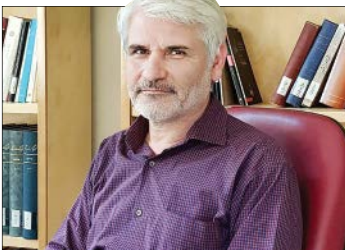
باز هم می‌خواهم کتاب چاپ کنم

هفته گذشته در نشست‌ی که برای رونمایی از سه مجموعه شعر طنزآمیز مهدی نژاد شاعر، روزنامه نگار و طنزپرداز بزرگوار، و از آخرین‌ی که برای انتشار این کتاب‌ها به وجود آمد، سخن گفت. مهدی نژاد گفت که کتاب‌هایش قرار بود اردیبهشت در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران رونمایی شود اما کتاب‌ها به صخره ممیزی برخورد کرد و فهرستی بالا بلند از ایرادات به کتاب‌ها، مانع رسیدن شان به نمایشگاه شد. فهرستی بلندبالا که رفع آن به ماه‌ها رفت و آمد و گفت‌وگو و حک و اصلاح منجر شد. شاعر می‌خواست مواردی از این ایرادها را برای بجمان بخواند ولی بافتن این جمله که «باز هم می‌خواهم کتاب چاپ کنم» از این کار منصرف شد. البته او یکی از شعرهای کتاب را خواند که واحد ممیزی وزارت ارشاد خواستار حذف کامل این شعر شده بود، شعری در مذمت کسانی که با فرست طلبی به مناسبی رسیده‌اند اما وقتی در آن پست و مقام قرار گرفته‌اند، به خلق تبختر می‌کنند و خود را واقعاً شایسته این پست می‌دانند. سؤالی که برای همه حاضران در نشست مطرح شد، این بود که ممیز وزارت ارشاد چه چیزی را در این شعر برخلاف منافع کشور و عفت عمومی دیده‌است؟ آیا طنزگفتن درباره برخی (تأکید می‌کنیم برخی) مدیران تالیق که فوق دیپلم نگرفته، دکتر شده‌اند، خلاف منافع ملی است؟

زبان فارسی

ترجمه‌های ماشینی آسیب‌زاست

سیدمحمد محمدزاده ضیابری، دبیر کمیسیون هوش مصنوعی و علم داده سازمان نظام صفی رایانه‌ای، در بیست‌وششمین نشست از سلسله نشست‌های زبان‌شناخت در حوزه هنری، با اشاره به رواج شدید غلط‌نویسی گفت: بیشتر درد ما عدم رعایت آیین نگارش و درست‌نویسی و فاصله‌گذاری‌های ناصحیح و یک‌سری اختلافات بین آموزش و پرورش و فرهنگستان ادب فارسی در آیین نگارش بود؛ اکنون معضل اساسی ما این است که نه تنها در متن‌های محاوره‌ای، که غلط‌نویسی به هر دو شکل سهوی و عامدانه چنان زیاد شده که به متن رسمی، کتاب‌ها، مطبوعات و ... نیز تسری پیدا کرده‌است. در عمل هیچ متنی را نمی‌توانیم به عنوان متن مرجع صحت بیابیم. وی گفت: چهار سال پیش، کتابی در حوزه تخصصی عمران دیدیم که به صورت رسمی عنوان کرده بود از گوگل برای ترجمه استفاده کرده‌است. چون این کتاب تخصصی طبیعتاً مخاطب محدودی داشت زیاد محل ایراد نبود اما استفاده از ترجمه‌های ماشینی بدون بازبینی و ویراستاری به آفتی برای بازار نشر مبدل شده و حتی به حوزه‌های غیرتخصصی نظیر کتب اجتماعی و رمان هم سرایت کرده‌است. وی در ادامه افزود: استفاده از فناوری برای ترجمه و تولید نه تنها نگوهبده نیست که به شدت توصیه می‌شود. / مهر

این حوزه از جای جای کشور باشیم. محمدرضا سنگری، مدیر اندیشکده ادبیات پایداری حوزه هنری نیز گفت: در دو سال گذشته ۲۵ عنوان کتاب در زمینه ادبیات پایداری در حوزه هنری منتشر شده‌است و امروز در این همایش ۱۵ تن از مؤلفان این کتاب‌ها حضور دارند و این مؤلفان مشغول تألیف آثار دیگری هستند که به غنی‌شدن منابع درسی و دانشگاهی گرایش ادبیات پایداری کمک می‌کنند./ جام جم

جام جم

ادبیات LITERATURE

شنبه ۲ دی ۱۴۰۲ ■ شماره ۶۶۶۳

کتاب وی که به گفته معاون وزیر از مفاخر ادبی ایران است، این همه طول کشیده و وزارت ارشاد ناچار شده این کتاب را برای چند نفر بفرستد که نظر بدهند.

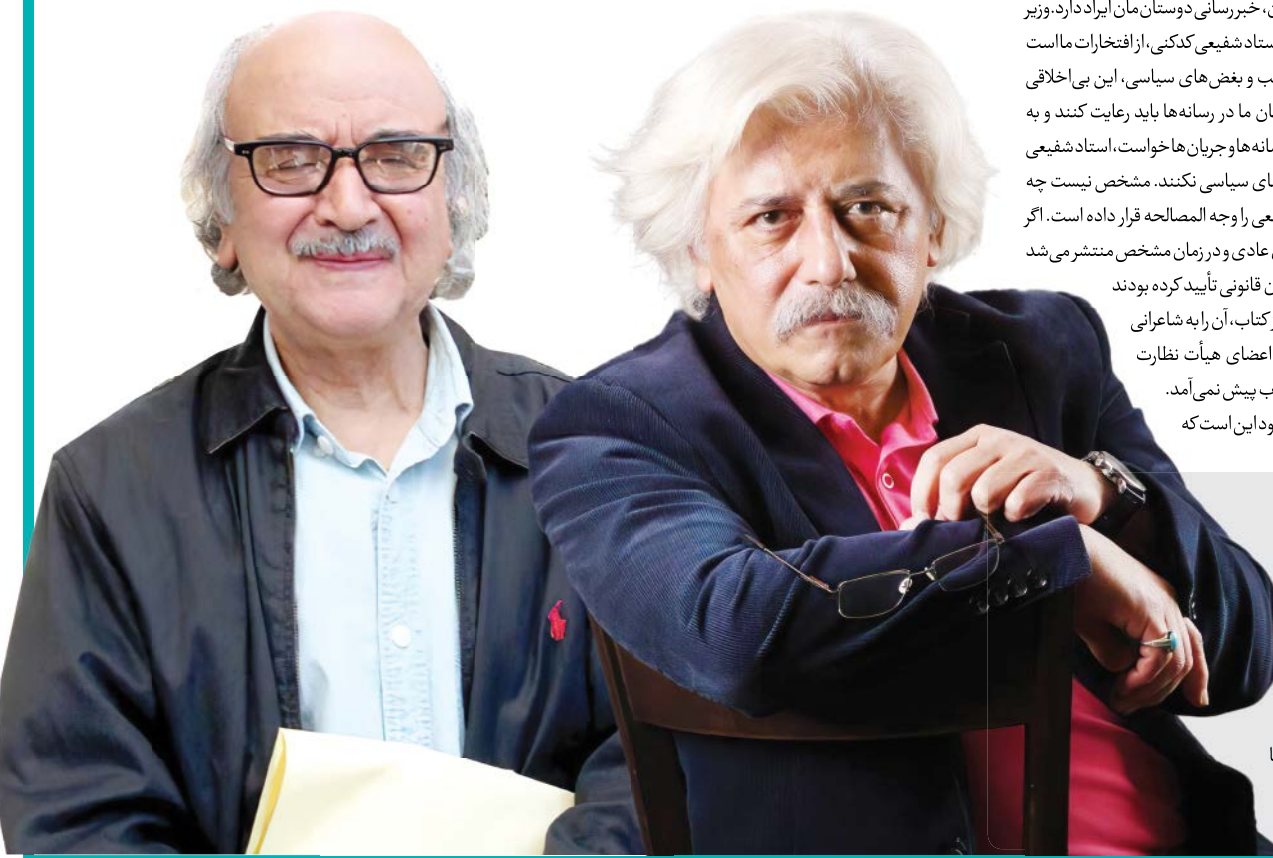
ممیزی برای اهل نظر

اگر به توضیحات مسئولان وزارت ارشاد از جمله مرادیان، به ویژه مدیرکل دفتر توسعه کتاب و کتابخوانی توجه کنیم، به نظر می‌آید بخشی از مشکل در این زمینه به تغییرات در گروه‌های ممیزی کتاب برمی‌گردد. این تغییر شامل اضافه شدن گروهی از اعضای جدید به این گروه‌هاست که به نظر می‌رسد تجربه لازم و اعتماد به نفس را در برخورد با آثار بزرگان ادبیات ندارند و گرنه چه دلیلی دارد این کتاب‌ها را به چند نفر از اهالی شعر نیز بدهند تا بخوانند و نظرشان را بگویند؟

صحبت کردن درباره موضوع ممیزی، ازدو موضوع صورت می‌گیرد؛ موضع گروهی، مخالفت با اصل ممیزی است که با قوانین کشور در تضاد است، بحث مانی‌ز در چارچوب قوانین موجود است اما موضوع دیگری هم وجود دارد که می‌گوید ممیزی به صورت درست، قانونی و در چارچوبی معقول باید صورت گیرد که جلوی فعالیت دست‌اندرکاران نشر قانونی و رسمی را نگیرد. این‌که هربار مسئولان وزارت ارشاد در بحث ممیزی در مورد ۵/ درصد آثار بحث می‌کنند، بحثی تحرافی است؛ چرا که همه دعوا در حوزه ادبیات خلاقه است و گرنه کسی درباره مجوز کتاب‌های روان‌شناسی‌زرد، کتاب‌های کمک‌آموزشی و مانند آن حرفی ندارد. تازه‌در همین وزارت ارشاد کتاب‌های ترجمه جعلی که رونویسی از ترجمه‌های مترجمان مشهور است، به راحتی مجوز می‌گیرد و وزارت ارشاد یک بار درباره چگونگی مجوز دادن به این‌گونه کتاب‌ها توضیحی نداده‌است، واقعیت این است که همه این بحث‌ها به دنبال این به وجود آمده‌است که میزان سختگیری در ممیزی در ماه‌های اخیر بیشتر شده‌است.

رویکرد پسینی

وزارت ارشاد با راه‌اندازی سامانه‌ای قصد دارد نظارت پسینی و لغو مجوز کتاب‌های دارای مجوز را هم راه‌اندازی کند. نظارت پسینی رویکرد قابل دفاعی است اما باید دید عملکرد این سامانه در عمل به چه نتایجی منجر خواهد شد. وزیر ارشاد و مسئولان وزارتخانه به این موضوع که سختگیری‌های بیش از حد میزبان، گلایه بیشتر ناشران، مؤلفان و مترجمان در وضعیت فعلی است. آیا همه کسانی که کتاب‌هایشان در وضعیت فعلی دچار مشکل شده‌است، شهرت و اعتبار امثال شفیعی کدکنی و سیدمهدی شجاعی را داشته‌اند که صدایشان در جامعه و رسانه‌ها بازتاب داشته‌باشد؟ آیا احتمال ندارد نویسندگان و شاعران بیشتری هم این روزها با ممیزی دچار مشکل شده باشند و انتشار کتاب‌هایشان به تعویق افتاده باشد؟ به نظر می‌رسد در این زمینه دادن پاسخ‌های کلی و تکراری مشکلی را حل نمی‌کند و باید به دنبال راهکاری برای شفاف شدن شیوه‌های اعمال ممیزی و راهکارهایی کمتر زمان‌بر برای پیگیری و حل مشکل مؤلفان و ناشران بود.

قاب

معرفی برگزیدگان جشنواره قصه‌گویی

برگزیدگان بیست‌وپنجمین جشنواره بین‌المللی قصه‌گویی کانور پرورش فکری کودکان و نوجوانان پنجمینیه در یزد، پایتخت قصه ایران اعلام شد. در این مراسم برگزیده بخش آیینی و سنتی بزرگسالان، حسین کاظمی با اجرای «نقل رستم و تهیه» از مازندران معرفی شد.

همچنین برگزیده بخش مدرن و کلاسیک در رده بزرگسالان زهرا اکبری‌نژاد با قصه «چقل‌ووس» از لرستان و برگزیده بخش مدرن و کلاسیک نوجوانان نیز محیا کمالیان با قصه «خر برفت» از یزد اعلام شدند. برگزیده بخش بین‌المللی به زینب فاطیما از هند با قصه «قطره» رسید. جایزه ویژه سردار سلیمانی به سیمین محمدعلی‌پور از آذربایجان شرقی با قصه «سیام» رسید.

اقتباس

دیدار بابازن درخت‌نشین

«بابزن درخت‌نشین» نوشته علی منصوری و به کارگردانی مژگان معقولی، ساعت ۲۰ امشب در تماشاخانه اهورا صحنه خوانی می‌شود. این نمایشنامه و اجرا با نگاهی آزاد به رمان «بابزن درخت‌نشین» اثر ایتالو کالوینو، نویسنده سرشناس ایتالیایی شکل گرفته‌است. این اثر نمایشی روایت‌کننده سرنوشت پسر خردسالی است که از کودکی روی درختان زندگی می‌کند. احسان احمدی، مرضیه ساکی، عماد عابدی، محمدمهدی بخشی، مرجان زاغریان، سارا عاکف، یارسانمتی، مرجان زمانی، مانی مرادی، مریم هاشمی، خاطره محمدی، سهیلا تیلایوی و بردیا کوچکی ازجمله نقش‌خوانان (صحنه‌خوانان) این اجرای نمایشی هستند.
بارن درخت‌نشین، کاری از گروه هنری شوروم است که سال ۱۴۰۲ به سرپرستی مژگان معقولی در شهر و شهرلوهستان با مجموعه بازیگرانی از ۱۲ کشور، پایگاه‌داری شد و از آن تاریخ در ایران و کشورهای چون لهستان، انگلستان، آلمان، فرانسه، ترکیه، آرمستان، آفریقای جنوبی و استرالیا به اجرای تئاتر پرداخته است. برخی دیگر از عوامل اجرای این صحنه خوانی عبارتند از دستیار کارگردان، محمدمهدی بخشی، طراح صحنه و دکور، محمد علیزاده، منشی صحنه: جانا شاه مرتضایی و طراح پوستر و بروشور: پدram شیوا.

